

НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ НА ТЕРЕНАХ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС ТА ДО РЕВОЛЮЦІЇ

Дзюба Анастасія Сергіївна

Смирнова Єлизавета Сергіївна

студентки Національного технічного університету НТУ «ХПІ»

Науковий керівник – доц. **Журило Д.Ю.**

e-mail: zhurilo.dm@gmail.com

Національна ідентичність часто є причиною для гордості, підкреслює належність до різних народів, тотожність мови, культури, проживання одною територією тощо. Але національність, як засіб ідентифікації людини з'явилась тільки після революції. До 1917 року основним способом ідентифікації людини була не національність, а віросповідання. Дуже багато чого змінилося з тих часів.

Наприклад, чоловік, якого сьогодні зовуть Сергій Петрович Коваль, до революції писав би свої паспортні дані дещо інакше: Сергій Петров син Коваль. А його умовна жінка з іменем Ганна Іванівна Коваль писалася б: Ганна Іванова, дочка Коваль.

Відомо, наприклад, що за хрещення ста і більше іновірців було передбачено нагородження орденом Святої Анни четвертого ступеня, що було зазначено в статуті ордену. Не дивно, що до революції в паспортах та інших документах людини писалися не «українець», «росіянин», «білорус» а «православний» або для осіб не православної віри записували «римо-католик», «греко-католик», «іудей», «мусуль-

манин» тощо. Титульною вірою було християнство, відсутність віри, тобто атеїзм, взагалі, переслідувалася як кримінальний злочин.

Тим самим було поставлено на потік перехід осіб з нетитульної віри в титульну віру. Зазвичай, це проводилося як свято і відзначалося в метричних книгах православних церков поряд з хрещенням новонароджених дітей.

Наприклад для юдеїв прийняття хрещення істотно пом'якшувала обмеження, які вводила риса осілості: їм дозволялося жити де завгодно, а не тільки в межах осілості.

Як відомо, поза межею осілості дозволяло жити юдеям та членам їхніх родин, які мали вищу освіту, відслужили в армії та вийшли у відставку, особам, які отримали дозвіл пана губернатора, купцям першої та другої гільдії (а довгий час була ще й третя гільдія) та деяким іншим категоріям громадян. Таким чином здобута освіта дозволяла євреям жити де завгодно незважаючи на риси осілості, тому вони старалися отримати освіту, прагнучі вступати до різних вишів.

Царат створював різноманітні обмеження на вступ до вищих навчальних закладів особам іудейського віросповідання. Наприклад, у ветеринарний інститут, більшість євреїв майже не приймали, в деякі технічні виши приймали осіб іудейського віросповідання з обмеженнями не більше 10% від загального набору абітурієнтів.

А в Москві та Санкт-Петербурзі осіб іудейського віросповідання приймали з обмеженнями не більше 2–3% від загального набору абітурієнтів.

Православних приймали на навчання в інститути інколи без вступних іспитів, інколи за умови здачі ними іспитів за принципом «здав не здав». А з юдеїв та від інших «іногородців» вимагали здачі іспитів на максимальні бали, наприклад 24 з 25 можливих балів.

Тому не дивно, що в інститути вступали найбільш підготовлені особи і трималися за можливість здобути освіту до останнього.

Після революції обмеження було знято і в виші хлинув потік юнаків та дівчат, бажаючих отримати освіту. Але, незважаючи на усі негаразди, усі представники багатонаціонального народу Російської імперії ідентифікували себе місцевими жителями.

Часи змінилися, але представники малих народів нашої багатонаціональної Батьківщини були і залишаються патріотами своєї країни, що блискуче підтверджено в ході війни, яку розв'язали російське керівництво проти суверенної України.